

konstitucijo hvalili, in celi večer očitno na tergu lepe pesme prepevali cesarju v hvalo. Mir, edinost in ljubezen do cesarja in do naše drage domovine si bodo vsi Višnjani tudi prihodnjič z vso močjo ohraniti prizadevali.

Istrijanski Slovenci med Teržaškim in Reškim morjem.

(Dalje.)

Kadar pa ima biti pir, se en dan popred ubijejo janci, skopci (kostruni), letuče in se vse pripravi, kar je za gostovanje potrebniga. Za tem se pozove prva ženova in nevéstna žlahta: koliko de jih sme eden in drugi poslati na pir, se pogodijo že v oni pogodbi, od ktere sim zadnjič povedal, in sicer tako, de če — postavim — ženin jih dopélje dvajsetero na pir, nevésta jih samo desétero smé dopeljati. — Na dan poroke gré ženin, in samo možki ž njim, po nevésto, in po poti streljajo, posebno, kadar pridejo že blizo hiše nevéstne. Vsi imajo vence na klobukih, nar veči venec pa ima ženin in kum; v nekterih krajih gré pred „zvanimi“ (svati) eden z banderam, na katerim je na verhu en kolač, na verhu kolača pa veliko jabelko; tisti, kateri nosi to bandero, se imenuje „barjaktar.“ — Kadar pridejo v hišo, podá ženin nevésti en par postoli (čevljev) in en par nogovic; tako tudi njeni materi, če je še živa, sicer pa tisti, ktera je hišna gospodarica. Nevésta obuje té nogovice in postoli, zakaj samo v téh smé iti h poroki. Pri tem ji kum pomaga, in de — kakor pravijo — po srebro gré v cerkev, ji mora kum staviti tolarje v postoli.

Kadar imajo iti iz hiše, pride nevésta s trémi jabelki v rokah, ktere serdito meče v ženna; on se brani in skriva; če mu pa eno ali drugo v lice ali na nos priletí, se vsi smeja in rugajo. Po tém ženin berž pobere jabelka, jih spravi, in jih kadar iz cerkve gredó, z nevésto pojé. —

Nevésta se od drugih devic razloči, de ima vso glavo s svilnimi verbeci ovito, kateri po plečah doli visijo, in odzadej na glavi ima svitlo krončico. — Kadar gredo od hiše proč, jo prime kum za ruto, ktero ima ona na desni strani na pasu, in jo pelje, de se mu ne skrije, do cerkve. — Če pa jašejo (jezdarijo) do cerkve, se pa kumu ni potreba bati, de bi mu nevésta ušla, kér ji dajo nar slabejiga konja.

Po poti imajo posebno glasbo (muziko); dva človeka grésta s pišalama, od kterih eden vodi tanjko, drugi pa bolj debélo prilaga; tudi pojejo: „Kraljeviča Marka“ in „divojka je obečana“ *) in več drugih pesem po dva in dva skupej.

Kadar pridejo tako do cerkve, peljekum nevésto k oltarju, ji velí poklekniti na lévo stran ženna, in tako zadobista sv. zakon in blagoslov.

Za tém gredo iz cerkve, in nevésta vzame od ene svojih mladih en kolač, ga pomoči v blagoslovljeno vodo, se z njim pokriža, in ga verže iz cerkveniga praga med ljudi, kateri se valjajo večkrat po tléh za-nj. Še zmiram derží drug nevésto in tako grédo s svojo glasbo, ktera jim je práv všeč, plesat, ali v hišo, ali pa pod milim nebam. Na posléd gredo na obed v hišo nevéste. —

(Dalje sledí.)

Prigodba iz življenja rajnciga korarja gospoda Valentina Staniča.

Sladak je spomin na miloserčniga gospod korarja Valentina Staniča vsim, kateri ga po njegovih lepih

delih poznajo, in koristno je njega večkrat v misli vzeti, kér tako bojo drugi napeljevani, njega posnemati. Pa še le bolj Staničev izrisani obraz tistiga veseli, ki ga je po osebi poznal, in celó tistiga, kateri vsakdan streho pred očmi ima, pod ktero je bil Stanič pervikrat svitlo sonce zagledal, in posebno pa mene, kér tisto hišo za stanovanje imam, ktero je On sozidal bil. Zatorej se čutim v sercu rajncimu dolžán, neko prigodbo razglasiti, pri kateri je bilo njegovo življenje v nevarnost prišlo.

Ko so gosp. Valentin Stanič še vikár v Ročini bili, so si na glavo naložili, svojimu kaplanu lastno hišo sozidati in so speljevanje kaplanije sami prevzeli. De bi tako speljevanje po redu šlo, so hotli po svoji navadni skerbi vse sami viditi in vediti, in zmirej so okoli zidarjev in tesarjev hodili, kamnje, apno in les pregledovali. Kadar so zidovi že do verha speljani in v zgornji stanici trami za pode počez zmetani bili, pridejo gosp. vikar Stanič, in prederzni na ravnost po enim brunu tje gredó. Pa komej sredo bruna dosežejo, se na enkrat brun, ki ni bil še terdno položen preberne, se Jim spod nog spodmakne, in gosp. Stanič padejo; pa k sreči so pri padenji nanagloma brun z obema rokama objeli in tako v zraku obviséli, dokler niso delavci z lestvico na pomoč priletéli in gospod vikárja nevarnosti oteli. Ako bi gosp. Stanič tako sebi pričijoči in z rokama hiterni ne bili, gotovo bi Jim k zdravju ne bilo služilo, šest sežnjevisoko na terdo skalo pasti. Ko so nevarnosti odšli, so sami z navadno priprosnostjo rekli: „Saprabolt, skorej bi me bili mertviga pobrali“, in kmalo so neprestrašeni drugej na visoko gori stopili.

Ta prigodba, ktera je takiga moža, ki je čast naše ljube domovine, skorej ob življenje pripravila, mi večkrat v glavo pade, kadar po svoji izbi na tisti brun stopam, in podobo rajnciga korarja na zidi pogledam.

V Ročini mesca svečana 1848.

F. J. Cafov.

Zastran gosp. Cafoviga slovenskiga slovnika.

Od več strani in že mnogokrat vprašani, kaj de je z obljubljenim novim slovníkom, smo se obernili na častitiga gosp. Oroslava Cafova in Jih vprašali, kdaj de bo prišel Njih željno pričakovani besedník na beli dan? Častiti gospod so nam 1. sušca sledeči prijazni odgovor poslali, kteriga tukaj radovednim bravcam na znanje damo, nadjajoči se, de nam iskreni rodoljub ne bojo za zlo vzeli, ako damo med občinstvo, kar občinstvu gré.

„Vprašali ste me — pišejo gosp. Cafov — kaka je z mojim slovníkom: Resnico Vam ovádim, ter okoljnost ne prikrijem:

1. Sprave — nabirkov za slovník imam toliko na kupu, da še pred dobrim létom ne mislim nič skládati; rajši nič, kakor povérhoma!

2. Kér je še gosp. Dr. Murkov besedník zmirom na ponúd, se mi močno zdí, da se zdaj ravno ob važni dobi razvijanja Slovéntva in Slovánstva s svojim délam ne smém prenagliti.

3. Vmés še Slovéncam za kratnočasno berilo skerbím. Drago bi mi bilo od gosp. Blaznika, perváka med slovenskimi tiskárji izvedeti, ktere Krišt. Šmidove pisma še na Slovensko niso preložene; jaz bi si prijatelov našel, da bi prestávljali; kaj ti, da bar naši Slovenci po takim branji hrepené. Vsej se molitvene bukvice le samo v cerkvi rabijo, domá pa so v hiši na polici ali v škrinji hranjene — dogodivšinsko (zgodovinsko) knjigo pa težko iz rok izpustiš, kér ti je jako zavzetna! Pa Bogu bodi potoženo! kmet ne vé, kaj bi si kupil, kér so takovi gospodje sila redki, kateri bi si užé bili knjižno založnico ali vsaj brav-

*) Ta pesim izvira od pervih časov, ko so starši majke od 8 ali 10 lét obečali, kakor je navada belih Krajncov, v 43. listu Novíc 5. tečaja popisana; tudi druge navade pri ženitvi so zlo enake navadam belih Krajncov. —

nico napravili. — Le v svojih ljubih Novicah, ktere so užé črez čudo veliko dobrega ino koristnega od Mure do morja učinile, ne nehájte, posebno duhovnike, uradnike in učitelje nagovarjati, da bi tudi v tej reči ljudstvu pripomogli. Čehi so nam v tem v naj lépsi razgled!

4. Včaséh še tude na široko in gdégdé pústo slovánsko polje zahájam, in akoravno nič stálnega ne oprávim sam jaz, vendar pak umnéjši k delu prigánjam, ali saj k premišljevanju. Kadar pa iz občinskega polja nazaj grém, vzamem vselej lépo bréme za domáčo nji-vico, česar za sedánje življenje in izobraženje potrebújemo, na nji pak še dosihčas izrastlo ni. — Kolikor da mi je vseslovánski slovník in slovnica (vsih Slovánskíh) narécij na terdni podlogi Litevskega, Lotiškega in nekaj Sonskriškega na skèrbi, vé Bog sam naj bolje.

5. Tude naše drage junote — slovenske mladíne — nesem iz misli pústil; tude za nje in po temtákem za jezikoslovce imám bukve v déli: Gèrčko-Latinsko-Némško-Slovánski (Slovanski vséh narécij) slovár: ta knjiga bodi za našo mladost v viših učiliših; polovíca je užé gotova. — Ali da vam na kratko dopovém, vsa moja skèrb in prizadévanje méri na to trojno réč:

a) Da bi se naša domáča domorodna slovenska slovnica vsestránsko uravnála in se v sestriški skládnosti z ilirsko zakonom Slovanšine prílegla, da bo se gdekeda réči móglo: „To se piše tako, kér je samo tako práv, ne pak, kér se le v tej ali onéj okolici takó rábi.

b) Da bi se naš slovenski — domáči besédnik ali slovník po mogočnosti popolnil; kar pač ne gre v nekíh létih — in vsej še vérh tega gosp. Fleišmanove Flore v Slovenski besédi ne morem učakati, brez ktere slovníka zlágati ne začnem. Tude krajskega geografiškega imenika po knjigárstvu ne morem dostáti.

c) Da bi se slovanskim in slovenskim pisávcem in književnikom, knjiga podála, da bi jim ne trébaló, v vsákem naréciji novih beséd kováti, kér se užé v kterem drugem gotove in boljši najdejo.

Iz tega vidite, da, če ravno nič dobrega ne pišem, imam bar dober namén. Jam voluisse sat.“

Oroslav Cafov.

Oglašenje noviga slovníka.

Na slovník:

„Deutsch-böhmisches Wörterbuch für Wirthschaftsbeamte, Thierärzte, Techniker, Technologen, Forst- und Weidmänner, Land- und Teichwirth, Gärtner, Bau-, Maurer- und Zimmermeister, Mühlbauer, Müller und Bräuer; mit gehöriger Berücksichtigung der hierauf Bezug nehmenden Hilfswissenschaften und Gewerbe, Zusammengestellt von Franc Špatný“ se prejéma predplačenje 1 gold. 48 krajc. v srébru v arhiškofijski knjigotiskarnici in pri spisatelji v Pragi do konca rožniga cveta 1848. — Célo délo, ki v pol léta na svitlo pride, bo obseglo 24 polá in 21,400 poglavnih beséd. (Wćela.)

Iz imenovaniga nadpisa se prevídi vážnost tega posebniga déla in iz raznosti obsežka njegova popolnost in dokladnost. Kako je v naših okoljšinah taciga slovníka treba — opomnimo samo naših napredkov v obertnosti in v kmetijstvu. In desiravno je to delo v nemško-českim jeziku pisano, je upati, de ga bodo naši Slovenci prijazno pozdravili in — de se bo morde danes ali jutri kak slovenski domorodec našel, ki bo enako delo v domačim jeziku ne le našimu ukaželjnimu narodu v korist, ampak tudi v slavo naše mlade slovnosti zdelati se lotil.

Slovenski besednik.

Metlaji ali metulji so huda ovčja bolezen; ktera ovca jo dobí, večidel pogine. Serblji pripovedujejo od te bolezní sledeče: Nemci so enkrat hudiča (vraga)

vjeli in so ga vprašali, kaj je dobro za metlaje, in jim je odgovoril: Ako so vse metlajaste ovce že pokrepale do ene, se mora ta ena trikrat gnati okoli tamarja (hleva), in potem ne bode krepnila nobena več, zvnaj te poslednje. *

Nekaj práv posebniga med Slovani je od nekoliko lét to, da so začeli vse bolj spoštovati in ljubiti, kar je narodniga, to je, slovanskiga. To se že kaže prí plesih; naj ljubši so jim plesi slovanski, namreč: Kolo horvatsko in slavonsko, serbski raj: Lepa maca, poljski raji, krakovjak, mazurka, poljska (polonaise), dalje: poljka in slovanka. —

Na Koroškím obhajamo vsakiga léta še tri predkristijanske praznike, namreč zvečer pred svetímí tremi kralji, pred Šent-Jurjem in pred kresam. Zvečer pred svetímí kralji ali kakor se pri Zili pravi „pred pernahti,“ hodijo perhte, gerde hude babe z burkljami, de se jih je potreba bati. Tako ljudjé pravijo, jaz jih sicer še nisim vidil. Zvnaj tega letajo vés večer po vesi gori in doli dečki, fantiči; s kravjimí zvonci in žvenketajo ž njimi, da je kaj. To zvonenje — pravijo — je dobro, da medved v planini krav in ovac ne sne. — Zvečer pred Šentjurjem se zberejo dečki zmrakoma zvnaj vesi eni s kravjimí zvonci, drugi, s kozjimí rogovi in tako žvenketaje in trobentaje letijo v selo pred vrata perve hiše. Eden izmed njih je s slamo ovit, imenujejo ga sv. Šent-Jurja. Vsi vkup potle pred hišnimi vrati stoječi glasno govore, ali zapojó:

Sveti Šent-Juri poterka na duri;
Ma jeno hlačo zeleno, jeno rudečo,
Je še le prišel v deželo,
Je ga že vse veselo,
Tičice v germovji, kukovca v bukovji,
Rumene rožice lepo cvetó,
Se svetga Šent-Jurja veseló.

Potlej podá Šentjurjevcam gospodinja kako jajce, ali malo masla ali zasake, ali pšeničniga kruha, kadaj še kako klobasico. Potem se zahvaljajo, rekoč:

»Bog obvari Vam živino,
Vaše krave, vaše vole,
Vaše konje, vaše svinje,
Vaše kure, vaše teleta,
Pa vaše lepe dekleta.
Miši in grile pa zlodej vzemi!«

Potlej pa letijo trobentaje in žvenketaje naprej od hiše do hiše. Malokje se zgodí, da bi se jim nič ne podalo, kér se obče misli, da bi pri hiši, posebno prí živini sreče ne imeli. Kjer se jim nič ne podá, rečejo sledeče:

»Naj pokrepa Vam živina,
Vaše krave, vaši voli,
Vaši konji, vaše svinje,
Vaše kure, vaše teleta.
Miši in grili vse naj snedó!
Ogenj naj vam vse požgè,
Voda zalije, grom in toča pobije.« —

Den po Šent-Jurji se zberejo Šentjurjevci v kaki hiši, kjer so domači z mladino naj priljudniši in skuhajo dorove zbrane in jedó veselo, dokler je kaj.

Ta navada je v Rožeku, na Pečnici v Ločah, na Berdnicah (Fürnitz), v Podlipi, v Šent-Ili in v Lipi. Od kresa povém pa drugikrat. *

Prerokovanje Slovincam poleg Soče.

Radi se naši slovenski bratje, ki od Gorice do Predila okoli Soče pri cesti prebivajo, tistih srečnih časov spomnijo, ko sta Koroško in gorenje Štajarsko po naši cesti z Laško deželo v zavezi bila; in naši starši še z veseljem pripovedujejo, kako bogastvo, je tistikrat po naših vaséh cvélo, de rokodelec in najemnik sta imela zaslužka dovolj, de en jarm volov je celo družino z potrebnim preskerbel, de kmet je lahko in drago svoje pridelke prodal. In res, — popotnik, kadar skoz Ser-